Vittnesmålet: Stölden i klassrummet

Rättssystemet i Sverige och principer för rättssäkerhet. Möjliga orsaker till och konsekvenser av olika typer av kriminalitet. Kriminalvårdens uppgifter - Samhällskunskap, Årskurs 7-9

Syfte

Testa att lämna vittnesmål efter ett oväntat besök i klassrummet. Diskutera svårigheterna med att komma ihåg det man har sett och upplevt.

Läraren reflekterar

Den här övningen gjorde min SO-lärare för 40 år sedan, men jag har inte glömt den. Det var roligt, intressant och lärorikt! Övningen visar på ett konkret sätt hur opålitligt vårt minne kan vara och hur lätt vi påverkas av ledande frågor.

Metod – Förberedelser

Du behöver samarbeta med en person som eleverna inte förväntar sig ska komma in i klassrummet. Välj gärna någon som är helt okänd för eleverna. Besöket kräver inte mycket tid anspråk, cirka 30-45 sekunder.

Planera besöket

Bestäm vad personen ska ha på/med sig, säga och göra, till exempel:

- Något specifikt, gärna lite utmärkande, som en röd keps, en stor klocka, eller en gul mapp i handen.
- Letar efter något och ställer en fråga till dig: ”Jag har tappat bort mina nycklar. Kan jag låna dina en stund?”
- Går fram mot dig och tappar något, till exempel den gula mappen, som du plockar upp för att vara snäll.
- Norpar åt sig din mobiltelefon som ligger synlig på ett närliggande bord (medan du håller på med mappen).
- Tar emot nycklarna, tackar och lämnar klassrummet.

Inskickad av: Fredrik Sandström, Gäddgårdsskolan, Arboga
CC BY NC SA

Genomförande

Steg 1: Stölden. Mitt under lektionen sker besöket enligt er plan. Du som lärare låtsas som ingenting efteråt och fortsätter lektionen i någon minut, så att eleverna inte direkt förstår att det var en iscensatt övning.

Steg 2: Brottet avslöjas. Avbryt lektionen. Berätta för klassen att ett brott precis har begåtts: ”X snodde min mobil!”. Eleverna är nu vittnen. De ska omedelbart skriva ner sina vittnesmål enskilt, utan att prata med varandra.

Steg 3: Vittnesförhöret. Dela ut eller skriv frågor på tavlan. Låt eleverna svara skriftligt på frågor som rör:

- Signalement: Var det en man eller en kvinna? Ungefär hur lång var personen? Ålder? Vilken hårfärg eller hårstil hade personen? Andra kännetecken?
- Klädsel: Vilken färg hade överdelen (tröjan/jackan)? Underkroppen? Hade personen något på huvudet? Vilken färg hade skorna? Accessoarer?
- Händelseförlopp: Hur länge var personen i rummet? Vad sa eller gjorde personen exakt? Hade personen med sig något föremål ut ur rummet?

Lägg gärna in en eller två ledande frågor, till exempel: ”Vilken färg var det på ryggsäcken som personen bar?” (fastän personen inte hade någon ryggsäck alls). ”Hur såg glasögonen ut?”

Redovisning och diskussion

Eleverna jämför sina svar i par eller mindre grupper. Därefter gå ni igenom frågorna i helklass. Vad kan klassen enas om? Vad råder det delade meningar om?

Därefter redovisas de rätta svaren. Om det finns möjlighet kan gärningspersonen komma tillbaka till klassrummet. Diskutera resultatet. Exempel på diskussionsfrågor:

- Vad kom de flesta ihåg rätt?

- Vad kom många ihåg fel?
- Varför är det svårt att minnas detaljer vid en oväntad händelse?
- Vilka faktorer påverkar vittnesmålet?
- Hur många påverkades av den ledande frågan (trodde sig se en ryggsäck)?
- Hur mycket skilde sig vittnesmålen åt?
- Vad innebär detta för polisarbete och domstolar i verkligheten?

Om ordet vittne

Berätta mer om ordet och hur vittnessystemet i Sverige fungerar.

Lgr 22 Förmåga

Utveckla kunskaper om demokratiska värden och beslutsprocesser samt om mänskliga rättigheter.

Centralt innehåll*

Rättssystemet i Sverige och principer för rättssäkerhet. Möjliga orsaker till och konsekvenser av olika typer av kriminalitet, till exempel korruption, våldsbrott, sexualbrott och hedersrelaterat våld och förtryck. Kriminalvårdens uppgifter.

Betygskriterier*

Eleven för **välutvecklade** resonemang om samhällsfrågor utifrån kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven granskar information och åsikter som rör samhällsfrågor i olika källor med **välgrundade** källkritiska argument.

* årskurs 7-9